

bijlage

Bijlage bij aanbiedingsbrief over de evaluatie macronorm
2010 (kenmerk 2010-0000 629915)

Bijlage nummer	1
Datum	28 september 2010
Ons Kenmerk	2010-0000639077

Evaluatie macronorm onroerende zaakbelasting (OZB)

Inleiding

De macronorm OZB is sinds 1 januari 2008 van kracht. In het bestuursakkoord Rijk-VNG van 4 juni 2007 is afgesproken dat de macronorm in 2010 zal worden geëvalueerd. Deze afspraak is ook vastgelegd in de memorie van toelichting bij de wijziging van de Gemeentewet in verband met het schrappen van de beperking van de tarieven van de onroerendezaakbelastingen.

Doel en inrichting macronorm

Het doel van de macronorm is het voorkomen van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk door jaarlijks een percentage vast te stellen waarmee de som van de OZB-opbrengsten van alle gemeenten mag groeien.

De macronorm vervangt de micronorm, een beperking van de OZB-tarieven op het niveau van de individuele gemeente. Bij invoering van de macronorm zijn de volgende afspraken gemaakt:

- het percentage waarmee de totale OZB-opbrengst maximaal mag groeien wordt jaarlijks bepaald door de reële trendmatige groei van het BBP te vermeerderen met het geraamde inflatiepercentage (prijsontwikkeling Nationale Bestedingen (pNB)) op basis van het CEP (jaar t-1);
- de reële trendmatige groei van het BBP wordt gebaseerd op cijfers van het CPB en wordt vastgesteld voor de duur van de kabinetsperiode;
- de grondslag voor de macronorm 2008 is de OZB-opbrengst 2007, voor de jaren daarna wordt de grondslag bepaald door de OZB-opbrengst jaar t-2 te vermenigvuldigen met de macronorm jaar t-1;
- de VNG speelt een actieve rol richting gemeenten bij het nastreven van de macronorm;
- bij overschrijding van de macronorm vindt in het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) een bestuurlijke weging plaats van de mogelijke oorzaken;
- het kabinet behoudt zich het recht voor om een correctie door te voeren op de omvang van het gemeentefonds.

Relatief aandeel OZB in gemeentelijke belastingen

Uit tabel 1 blijkt dat het relatieve aandeel van de OZB in de gemeentelijke belastingen stabiel is. De OZB neemt een kleine 80% van de opbrengst van de lokale heffingen voor haar rekening. Per 2006 heeft de afschaffing van het gebruikersdeel woningen wel geleid tot een structureel lager relatief aandeel van de OZB. De gegevens zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Datum

28 september 2010

Tabel 1 Opbrengst lokale heffingen 2008-2010 (bedragen x € miljoen)

	2008		2009		2010	
Onroerende-zaakbelastingen	2.739	78,3%	2.868	77,7%	2.961	78,3%
Hondenbelasting	56	1,6%	57	1,5%	58	1,5%
Toeristenbelasting	119	3,4%	131	3,6%	132	3,5%
Precariobelasting	92	2,6%	100	2,7%	66	1,7%
Parkeerbelasting	494	14,1%	533	14,4%	567	15,0%
Totale opbrengst	3.500	100,0%	3.689	100,0%	3.784	100,0%

Ontwikkeling OZB-opbrengst onder macronorm

Tabel 2 toont de macronorm voor de jaren 2008, 2009 en 2010 en laat zien hoe deze is opgebouwd. In 2009 en 2010 is de macronorm, in casu het percentage van de geraamde reële trendmatige groei vermeerderd met het inflatiepercentage, met respectievelijk 1,12% en 1,05% verhoogd in anticipatie op de voorgenomen afschaffing van de precariobelasting. Dit voornemen is uiteindelijk niet uitgevoerd, waardoor de macronorm achteraf gezien onterecht is verruimd. Met ingang van 2011 is er daarom van een verruiming van de macronorm geen sprake meer.

Tabel 2 Opbouw macronorm 2008-2010

	2008	2009	2010
Reële trendmatige groei BBP (1)	2%	2%	2%
Inflatie/pNB (2)	1,75%	2,99%	1,25%
Ruimte ivm afschaffen precario (3)	0%	1,12%	1,05%
Macronorm (=1+2+3)	3,75%	6,11%	4,30%

Tabel 3 geeft inzicht in de grondslagberekening van de macronorm en de toegestane OZB-opbrengst in absolute termen.

Tabel 3 Macronorm 2008-2010 (bedragen x € miljoen)

	2007	2008	2009	2010
OZB-opbrengst	2.635	2.739	2.868	2.961
Macronorm %	nvt	3,75%	6,11%	4,30%
Grondslag	nvt	2.635	2.734	2.906
Macronorm abs	nvt	2.734	2.901	3.031

Tabel 4 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de OZB-opbrengst na invoering van de macronorm. Alleen in 2008 heeft zich een overschrijding van de macronorm voorgedaan (ongeveer 0,15%). Deze is niet gecompenseerd door verlaging van het gemeentefonds. In de jaren 2009 en 2010 is met een stijging van de OZB-opbrengst van respectievelijk 4,7% en 3,2% aan de macronorm voldaan. Dat geldt ook nog als de 0,15% overschrijding in 2008 zou worden opgeteld bij het percentage 2009. Wanneer deze percentages worden vergeleken met de gegevens in tabel 2, is te zien dat de extra ruimte in verband met de voorgenomen afschaffing van de precariobelasting niet benut is.

Tabel 4 Ontwikkeling OZB-opbrengst 2008-2010 (bedragen x € miljoen)

	2008	2009	2010
Ontwikkeling OZB-opbrengst %	3,9%	4,7%	3,2%
Ontwikkeling OZB-opbrengst abs	104	129	93

Datum

28 september 2010

Conclusies en aanbevelingen

Met waardering kan worden vastgesteld dat de OZB-opbrengst, afgezien van een kleine overschrijding in 2008, binnen de marges van de macronorm is gebleven. Bij het doen van een uitspraak over de effectiviteit van het instrument macronorm wordt echter aangelopen tegen een methodologische ingewikkeldheid: is de beperkte stijging van de OZB-opbrengst te danken aan de macronorm of is de horizontale verantwoordelijkheid van de gemeenteraad richting haar burgers voldoende geweest? Een causaal verband is op basis van deze evaluatie niet aan te tonen.

Besluitvorming naar aanleiding van de evaluatie is aan het nieuwe kabinet. Daarbij kan ook de manier van berekenen van de grondslag van de macronorm betrokken worden. Op dit moment wordt de grondslag bepaald door de OZB-opbrengst jaar t-2 te vermenigvuldigen met de macronorm jaar t-1. Overwogen zou kunnen worden de OZB-opbrengst jaar t-1 als grondslag te nemen.